

Załącznik do Uchwały
Rady Miasta Chełmna

Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

**MIASTO CHEŁMNO
POWIAT CHEŁMIŃSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

OPRACOWANIE

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY
SPOŁECZNEJ W CHEŁMNIE

CHEŁMNO 2024

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Podstawy prawne realizacji Programu.....	3
2. Diagnoza społeczna Miasta.....	6
2.1. Informacje ogólne.....	6
2.2. Instytucje działające na rzecz dzieci i rodziny na terenie Miasta Chełmno.....	7
2.3. Sytuacja rodzin na terenie Miasta Chełmno.....	10
3. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	20
4. Realizacja Programu i przewidywane efekty.....	22
4.1. Planowane do realizacji działania.....	22
4.2. Przewidywane efekty działań.....	24
4.3. Adresaci i realizatorzy Programu.....	24
4.4. Finansowanie Programu.....	25
5. Monitoring Programu.....	25
6. Spis tabel, rysunków i wykresów.....	26

1. Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Jest to naturalne środowisko życia dziecka, które ma największy wpływ na jego osobowość, w każdej sferze życia. To rodzina przekazuje dziecku swój system wartości i tradycje – ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa, jak i w okresie dojrzewania. Konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania rodzina, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa.

Współczesne rodziny, często mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej rzeczywistości. Coraz częściej dotyczą je zjawiska bezrobocia, ubóstwa czy przemocy oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W momencie pojawienia się dysfunkcji, instytucje i służby społeczne zobligowane są do podjęcia na rzecz rodziny określonych działań naprawczych i objęcia rodzin wsparciem i wszechstronną pomocą. Pomoc rodzinie ma spowodować przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez odzyskanie lub nabycie umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, jak również przywrócenie dziecku/dzieciom jak najlepszych warunków do ich wzrostu i rozwoju.

Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 zawiera diagnozę społeczną pod względem problemów, z jakimi zmagają się rodziny z terenu Miasta Chełmno. Ponadto dokument ten określa działania ukierunkowane na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Efektem jego realizacji będzie ograniczenie dysfunkcji i zjawisk niepożądanych w rodzinach oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem i pracy z rodziną.

Głównym założeniem Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

1.1. Podstawy prawne realizacji Programu

Rodzina jest jednostką społeczną chronioną przez m.in. następujące akty prawa międzynarodowego i polskiego:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka,
- Konwencja o Prawach Dziecka,
- Europejska Karta Społeczna,
- Karta Praw Rodziny,

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa o opiece nad dziećmi do lat 3

Obowiązek opracowania trzyletniego Programu Wspierania Rodziny nakłada na jednostki samorządu terytorialnego Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 ww. ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 został opracowany także przy uwzględnieniu m.in. następujących ustaw:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- Ustawy z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3,
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym.

Program jest zgodny z celami :

Kujawsko - Pomorskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2028,
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmno na lata
2020-2030,

Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochronie Ofiar Przemocy w
Gminie Miasto Chełmno na lata 2022-2024.

2. Diagnoza społeczna Miasta

2.1. Informacje ogólne

Miasto Chełmno położone jest w powiecie chełmińskim, w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Zajmuje ono powierzchnię ponad 13 km². Miasto posiada dobrą lokalizację pod względem komunikacyjnym – w niedalekiej odległości przebiega trasa europejska E261, stanowiąca fragment drogi krajowej nr 5. Ponadto przez powiat chełmiński przebiega autostrada A1, leżąca w ciągu międzynarodowej trasy E75.

Rysunek 1. Położenie Miasta Chełmno na tle powiatu chełmińskiego

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl>

Znaczny udział powierzchni Miasta stanowią użytki rolne (46,9%) oraz tereny zabudowane i zurbanizowane (ponad 27% powierzchni ogółem). W tabeli poniżej przedstawiono podział powierzchni Miasta.

Tabela 1. Struktura powierzchni Miasta Chełmno

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział
Powierzchnia ogółem	1 356	100,00%
Powierzchnia lądowa	1 253	92,40%
Użytki rolne ogółem	636	46,90%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	142	10,47%
Grunty pod wodami razem	103	7,60%
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	371	27,36%
Nieużytki	37	2,73%
Tereny różne	67	4,94%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2. Instytucje działające na rzecz dzieci i rodziny na terenie Miasta Chełmno

Podmiotem właściwym do realizacji zadań z zakresu administracji publicznej dotyczących wspierania rodzin jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie utworzony na mocy uchwały nr XLIX/313/2006.

W ramach MOPS w Chełmnie, na mocy Zarządzenia Burmistrza Miasta Chełmna Nr 119/2023 z dnia 28 sierpnia 2023 r. powołany został Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Miasto Chełmno.

Ponadto na terenie Miasta Chełmno działają następujące podmioty i instytucje wspierające rodziny w ich codziennym funkcjonowaniu i wypełnianiu roli opiekuńczo-wychowawczej:

- Szkoła Podstawowa Nr 1,
- Szkoła Podstawowa Nr 2,
- Szkoła Podstawowa Nr 4,
- Chełmiński Dom Kultury,
- Miejski Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień,
- Świetlica dla dzieci przy ul. Kamionka 3,
- Świetlica dla dzieci Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia,
- Stowarzyszenie Dzieci, Młodzieży i osób Niepełnosprawnych „Światełko Nadziei”,
- Stowarzyszenie "Ludzie-Ludziom",
- Miejskie Przedszkole Tęczowy Zakątek,
- Przedszkola Niepubliczne,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy,
- Zespół Opieki Zdrowotnej,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Kluby sportowe,
- Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Chełmnie,
- Parafia św. Józefa.

Do zadań ww. podmiotów i instytucji, jakie realizowane są na rzecz dzieci i rodzin, należą m.in.:

- dożywianie dzieci;
- pomoc w nauce;
- porady/konsultacje ze specjalistami;
- opieka medyczna;
- organizowanie i finansowanie i/lub współfinansowanie wypoczynku letniego w formie kolonii, półkolonii z programem profilaktycznym;
- organizowanie czasu wolnego dla dzieci w rodzinach dotkniętych problemami;
- prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych;
- wsparcie rodziców w opiece i wychowaniu dzieci;
- wsparcie asystenta rodziny;
- realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych;
- podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty;

Program oparty jest na wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb, organizacji, osób fizycznych. Na rzecz dzieci podejmowane są najczęściej zadania z zakresu: pomocy w utrzymaniu higieny, rozwoju zainteresowań (możliwość uczestniczenia w zajęciach animacyjnych, komputerowo-filmowych, artystyczno-teatralnych, sportowo-rekreacyjnych, kulinarnych, muzyczno-tanecznych, logopedycznych dla dzieci z wadami wymowy), organizowane są również wycieczki edukacyjno-rekreacyjne. Działaniami realizowanymi najczęściej dla rodziców są: warsztaty z zakresu edukacji finansowej, umiejętności wychowawczych, a także poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne indywidualne polegające na prowadzeniu rozmów i porad w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, porady i konsultacje psychiatryczne, terapia rodzinna indywidualna i grupowa, mediacje rodzinne. Prowadzone są warsztaty dla rodziców biologicznych, organizowane są wyjazdy edukacyjne z elementami integracji. W ramach działalności stowarzyszeń, członkowie rodzin z niepełnosprawnościami mogą korzystać ze sprzętu rehabilitacyjnego, wsparcia specjalistów, opieki wytchnieniowej, organizowane są również spotkania integracyjne, w trakcie których mogą dzielić się doświadczeniami.

W celu opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badanie ankietowe, którego celem było m.in. wskazanie działań, jakie ich zdaniem powinny być podejmowane w kontekście niwelowania występujących problemów rodzin. Najczęściej udzielanymi odpowiedziami były:

- poradnictwo dla rodzin (np. porady prawne, psychologiczne);
- organizacja czasu wolnego dla dzieci;

- zapewnienie wsparcia w formie asystenta rodziny;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny;
- działania edukacyjne i profilaktyczne.

Na poniższym wykresie przedstawiono udział wszystkich wskazanych w ankiecie odpowiedzi.

Wykres 1. Jakie działania na rzecz wspierania rodziny powinny być podejmowane na terenie Miasta Chełmno, mając na uwadze występujące problemy i potrzeby ?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

2.3. Sytuacja rodzin na terenie Miasta Chełmno

Diagnozowanie bieżących zasobów i zagrożeń pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W niniejszym rozdziale dokonano prezentacji sytuacji rodzin z terenu Miasta Chełmno w latach 2020-2022.

Starzejące się społeczeństwo

Na koniec 2022 r. zgodnie z danymi zawartymi w Ocenie zasobów pomocy społecznej, Miasto zamieszkiwało 16 973 osób, z czego 54% stanowiły kobiety.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Miasta Chełmno w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Ogółem	18 080	17 472	16 973
Kobiety	10 234	10 050	9 080
Mężczyźni	7 846	7 422	7 893

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Od 2020 r. odnotowywany był ciągły spadek liczby ludności w Mieście.

Tabela 3. Struktura demograficzna mieszkańców Miasta Chełmno w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
wiek przedprodukcyjny	3 623	3 528	3 237
wiek produkcyjny	11 297	11 074	10 787
wiek poprodukcyjny	4 590	4 603	4 598

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Biorąc pod uwagę podział mieszkańców na 3 grupy wiekowe, zauważyć można pogłębiający się na przestrzeni ostatnich lat problem starzejącego się społeczeństwa. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym maleje, zaś sukcesywnie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Od 2020 roku maleje także liczba osób w wieku produkcyjnym i taka tendencja utrzymuje się nadal.

Rynek pracy

Od 2020 r. zmalała liczba osób bezrobotnych ogółem, w tym osób długotrwale pozostających bez zatrudnienia.

Tabela 4. Liczba bezrobotnych mieszkańców Chełmna w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Bezrobotni ogółem	2 297	1 967	1 997
Bezrobotni długotrwale ogółem	1 331	1 218	1 158
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	408	451	327

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Beneficjenci pomocy społecznej

Instytucją realizującą zadania pomocy społecznej na terenie Miasta Chełmno jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie. W tabelach poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby osób i rodzin objętych wsparciem oraz powody, dla których rodzinom przyznawano pomoc społeczną.

Tabela 5. Liczba osób i rodzin objętych wsparciem w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia			
Liczba osób	1 182	1 173	995
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób	732	722	644

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
W tym: osoby długotrwale korzystające	411	394	369
Liczba rodzin	843	831	765
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne			
Liczba osób	558	528	453
Liczba rodzin	535	509	443
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne			
Liczba osób	226	243	234
Liczba rodzin	177	189	183
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy			
Liczba osób ogółem	720	722	644
Liczba rodzin	681	579	538

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia maleje. Na koniec 2022 r. mieszkańców Chełmna, które objęte zostały pomocą było 995 osób, co stanowiło ponad 5,86 % wszystkich mieszkańców Miasta. W analizowanym okresie czasu zmniejszyła się także liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia, zarówno pieniężne, jak i niepieniężne oraz z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy.

Analizując przyczyny, na podstawie których udzielana była pomoc, we wszystkich latach najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia. W dalszej kolejności najczęstszymi powodami wsparcia były: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W ramach pomocy społecznej rodzina i jej członkowie mogą liczyć na wsparcie MOPS w Chełmnie również z tytułu: uzależnień (alkoholizm i narkomania), potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym z powodu wielodzietności, a także bezdomności, przemocy w rodzinie oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 6. Powody udzielania pomocy i wsparcia w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Ubóstwo			
Liczba rodzin	410	376	375
Liczba osób w rodzinach	792	730	714
Bezrobocie			
Liczba rodzin	313	270	253
Liczba osób w rodzinach	746	653	596
Niepełnosprawność			

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Liczba rodzin	239	229	215
Liczba osób w rodzinach	447	430	400
Długotrwała lub ciężka choroba			
Liczba rodzin	142	162	132
Liczba osób w rodzinach	224	249	208
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych			
Liczba rodzin	68	59	58
Liczba osób w rodzinach	254	222	204
Alkoholizm			
Liczba rodzin	16	23	24
Liczba osób w rodzinach	17	31	30
Narkomania			
Liczba rodzin	0	1	1
Liczba osób w rodzinach	0	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa			
Liczba rodzin	23	21	25
W tym: wielodzietność			
Liczba rodzin	19	17	23
Bezdomność			
Liczba rodzin	37	40	44
Liczba osób w rodzinach	37	40	45
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego			
Liczba rodzin	11	8	14
Liczba osób w rodzinach	11	11	24
Przemoc w rodzinie			
Liczba rodzin	6	4	3
Liczba osób w rodzinach	19	15	7

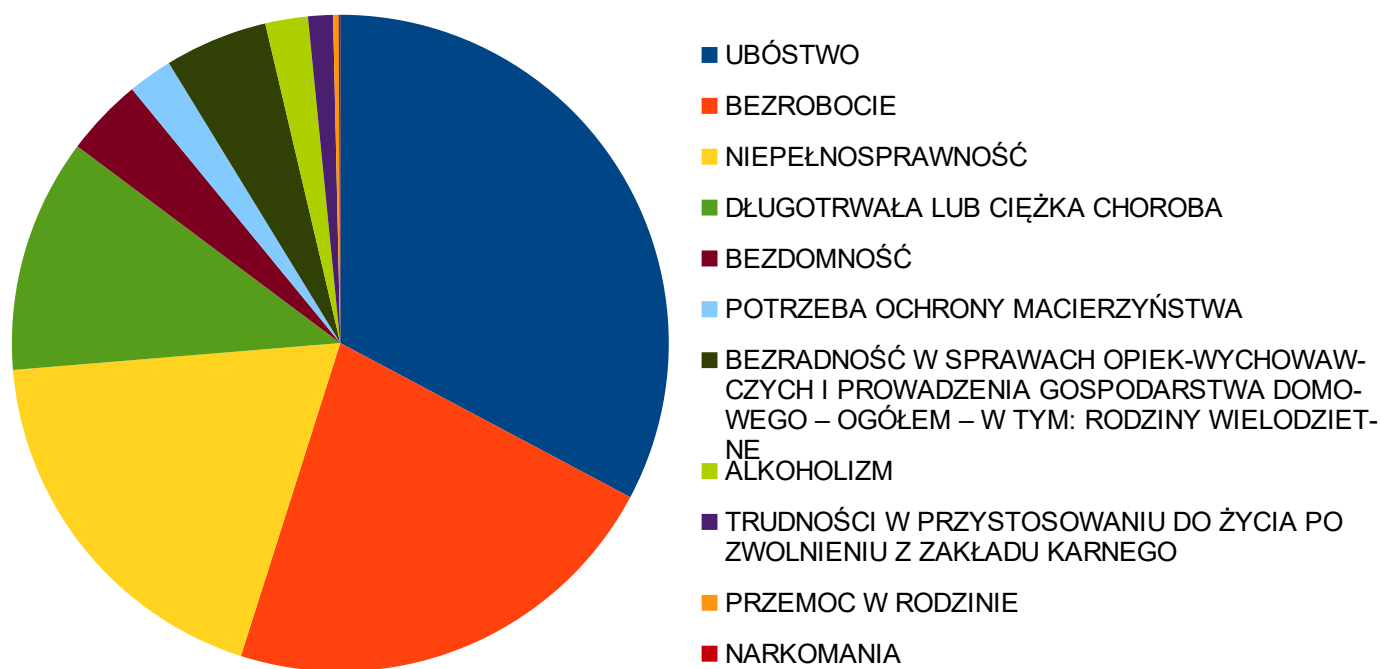
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Na wykresie poniżej przedstawiono przyczyny korzystania rodzin w 2022 r. ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej. Najwięcej rodzin korzystało z pomocy MOPS w Chełmnie ze względu na ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność.

Bezrobocie jest główną przyczyną występowania ubóstwa, co z kolei powoduje negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Pojawiają się problemy związane z przemocą w rodzinie, uzależnienia, bezdomność. Wymienione zjawiska wywierają ogromny wpływ na poziom bezpieczeństwa dziecka w rodzinie. W konsekwencji mogą powodować również problemy w nauce i demoralizację. Ubóstwo w połączeniu z wielodzietnością czy

niepełnosprawnością często wiąże się z pojawieniem się bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co z kolei może prowadzić do umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 2. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Chełmna w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

Biorąc pod uwagę występujące problemy rodzin, najwięcej świadczeń okresowych, jakie zostały wypłacone mieszkańcom Chełmna, wiązały się z bezrobociem, niepełnosprawnością oraz występowaniem długotrwałej choroby. Odnosząc się do ogólnej liczby osób objętych zasiłkiem okresowym, od 2020 roku nastąpił spadek liczby osób korzystających z tego rodzaju świadczeń.

Tabela 7. Przyznane zasiłki mieszkańcom Chełmna w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Zasiłek stały			
Liczba osób	175	163	155
Liczba świadczeń	1 807	1 642	1 569
Kwota świadczeń w złotych	952 770	883 281	919 199
Zasiłek okresowy			
Liczba osób	332	291	266
Liczba świadczeń	2 425	2 165	1 946
Kwota świadczeń w złotych	889 756	791 263	825 605
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia			
Liczba osób	293	243	214
Liczba świadczeń	2 055	1 877	1 604
Kwota świadczeń w złotych	796 006	716 363	712 913
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby			
Liczba osób	12	5	4
Liczba świadczeń	34	17	9
Kwota świadczeń w złotych	11 052	6 314	4 881
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności			
Liczba osób	34	26	23
Liczba świadczeń	215	177	185
Kwota świadczeń w złotych	38 001	32 686	49 443

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W tabelach poniżej zestawiono dane na temat innych rodzajów pomocy i świadczeń, udzielanych rodzinom w latach 2020-2022, w tym zasiłki rodzinne i świadczenia opiekuńcze.

Tabela 8. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych wypłacone w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
Liczba rodzin	903	849	834
Kwota świadczeń w złotych	1 942 764	1 664 001	1 460 628
w tym: jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka			
Liczba świadczeń	36	32	31
Kwota świadczeń w złotych	36 000	32 000	30 107
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
Liczba świadczeń	106	72	73
Kwota świadczeń w złotych	106 000	72 000	73 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W 2022 r. 834 rodzin korzystało z zasiłków rodzinnych i dodatków do tych zasiłków. W tym czasie wypłacono również 31 świadczeń w postaci jednorazowego dodatku z tytułu urodzenia się dziecka oraz 73 jednorazowych świadczeń w formie zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka. Liczba udzielanych rocznie świadczeń znacznie spadła w ostatnich latach.

Tabela 9. Świadczenia pielęgnacyjne wypłacone w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Świadczenie pielęgnacyjne			
Liczba świadczeń	141	157	146
Kwota świadczeń w złotych	2 018 551	2 205 466	2 548 303
Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
Liczba świadczeń	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	0	0	0
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem			
Liczba świadczeń	899	935	889
Kwota świadczeń w złotych	1 611 982	1 632 397	1 687 868
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka			
Liczba świadczeń	241	272	224
Kwota świadczeń w złotych	347 808	352 466	369 086
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności			
Liczba świadczeń	347	368	373
Kwota świadczeń w złotych	683 246	683 781	721 553
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia			
Liczba świadczeń	298	281	277
Kwota świadczeń w złotych	577 925	563 774	561 399
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat			
Liczba świadczeń	13	14	15
Kwota świadczeń w złotych	30 001	32 376	35 829

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W ostatnich latach spadła również liczba świadczeń i zasiłków pielęgnacyjnych ogółem.

Tabela 10. Pozostałe świadczenia wypłacone w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Specjalny zasiłek opiekuńczy			
Liczba świadczeń	22	20	18
Kwota świadczeń w złotych	87 204	77 500	47 220
Zasiłek dla opiekuna			
Liczba świadczeń	1	1	1
Kwota świadczeń w złotych	7 440	7 440	7 440
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego			
Liczba osób	256	224	210
Liczba rodzin	152	140	125
Kwota świadczeń w złotych	1 165 237	1 110 915	1 067 966
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego			
Liczba osób	187	187	161
Kwota świadczeń w złotych	138 376	138 408	147 548
Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego			
Liczba osób	168	183	174
Kwota świadczeń w złotych	360 650	405 658	470 834

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W ramach wyżej przedstawionych świadczeń, na mniej więcej stałym poziomie utrzymywała się liczba świadczeń specjalnych zasiłków opiekuńczych.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne w latach 2020-2022

Wyszczególnienie	2020	2021	2022
Dodatki mieszkaniowe			
Liczba gospodarstw domowych	411	379	433
Kwota świadczeń w złotych	656 599	637 318	711 505
Dodatki energetyczne			
Liczba gospodarstw domowych	40	29	19
Kwota świadczeń w złotych	3 756	2 892	634

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Chełmnie

W okresie ostatnich 3 lat obserwujemy dynamikę w zakresie liczby osób korzystających z dodatków mieszkaniowych, znaczny wzrost w roku 2022 spowodowany jest zmianą przepisów w zakresie rodzaju dochodów uwzględnionych przy wyliczaniu wysokości dodatków a tym samym zwiększyła się liczba osób kwalifikujących się do pomocy.

Dodatki energetyczne zostały zawieszony stąd w 2022 roku niewielka liczba gospodarstw domowych, która je otrzymała. Natomiast rodziny mogły ubiegać się o wsparcie w postaci dodatku osłonowego, węglowego, elektrycznego czy gazowego.

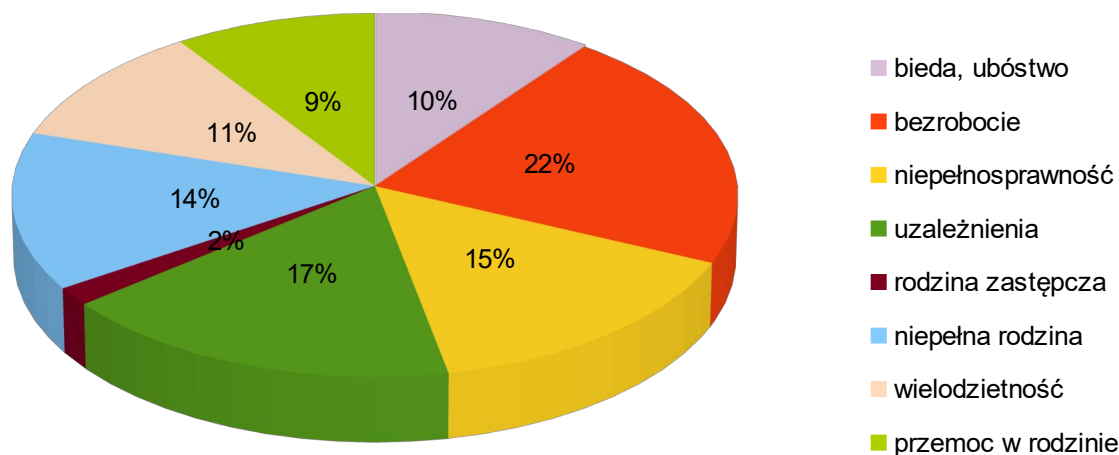
Poza wskazanymi formami wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych, mieszkańcy Chełmna mogą korzystać z infrastruktury społecznej przeznaczonej dla rodzin i dzieci, w tym m.in. mieszkań socjalnych, żłobków czy przedszkoli. Na terenie Miasta funkcjonuje także placówka wsparcia dziennego oraz świetlica dla dzieci prowadzona przez Gminę miasto Chełmno.

Instytucje działające na rzecz dzieci i rodzin wskazały za najczęściej zgłaszane potrzeby:

- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- rozwiązywanie problemów socjalno-bytowych rodzin dysfunkcyjnych.
- wsparcie pedagogiczne/psychologiczne dla dzieci i rodziców,
- wsparcie w zakresie uzależnienia behawioralnego.

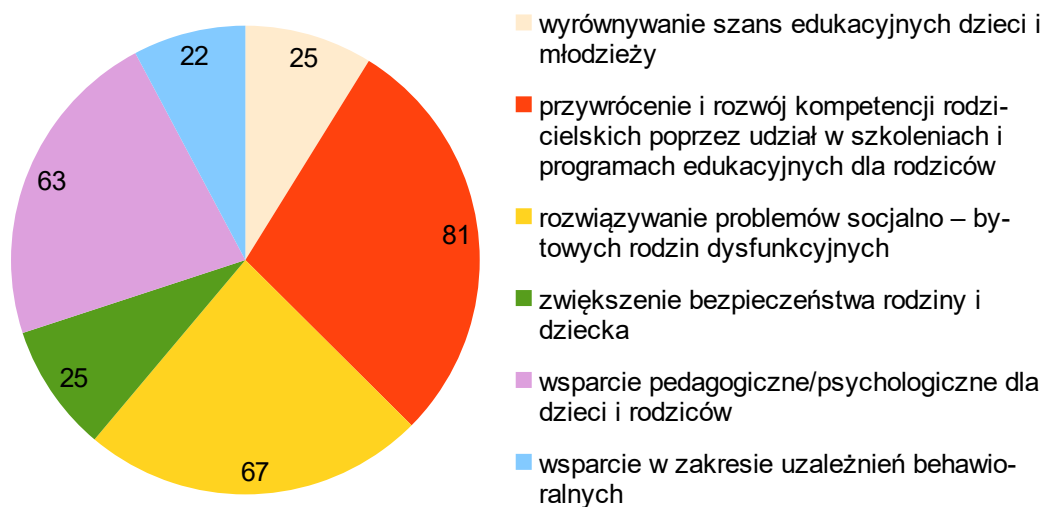
Na poniższych wykresach przedstawiono udział wszystkich wskazanych w ankiecie odpowiedzi dotyczących problemów i potrzeb rodzin na terenie Miasta Chełmno.

Wykres 3. Z jakimi problemami spotykają się Państwo jako instytucja działająca na rzecz dzieci i rodziny na terenie Miasta Chełmno ?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 4. Z jakimi potrzebami rodzin na terenie Miasta Chełmno spotykacie się Państwo jako instytucja działająca na rzecz dzieci i rodziny w największym stopniu ?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 5. Jakie działania realizują Państwo na rzecz wsparcia dzieci i rodzin?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

3. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na określenie **celu głównego** Programu, którym jest:

„SKUTECZNE WSPIERANIE RODZIN W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH”

Cel główny zostanie zrealizowany poprzez cele szczegółowe i przypisane do nich kierunki działań:

Tabela 12. Cele szczegółowe i kierunki działań

Cel szczegółowe	Kierunek działań
1. Zapobieganie nieprawidłowemu funkcjonowaniu rodzin	1.1 Bieżące diagnozowanie problemów rodzin 1.2 Kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny 1.3 Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym 1.4 Zapobieganie i minimalizowanie problemu wykluczenia społecznego wśród dzieci i młodzieży
2. Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych	2.1 Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne dla rodzin z dysfunkcjami 2.2 Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju (edukacja, opieka zdrowotna, zapewnienie różnych form spędzania czasu wolnego, organizowanie form wypoczynku) 2.3 Pomoc w zapewnieniu bezpieczeństwa i integracji członków rodzin 2.4 Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny

Cel szczegółowe	Kierunek działań
3. Rozwój systemu wspierania dziecka i rodziny	3.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin, w szczególności rodzin dysfunkcyjnych 3.2. Wzmocnienie współpracy służb w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny 3.3. Podnoszenie kwalifikacji kadr, w tym w szczególności asystenta rodziny 3.4. Pomoc finansowa dla rodzin dysfunkcyjnych

Źródło: Opracowanie własne

4. Realizacja Programu i przewidywane efekty

4.1. Planowane do realizacji działania

Wsparcie kierowane do rodzin wpływa na rozwój i wzmocnienie więzi całego społeczeństwa. W niniejszym Programie określono działania, których realizacja ma na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania zdolności do ich prawidłowego funkcjonowania. Pomocą objęte zostaną rodziny dysfunkcyjne oraz dzieci i młodzież zagrożone niedostosowaniem społecznym.

W tabeli poniżej zestawiono działania z zakresu pracy z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Nastawione są one na bezpośrednią pracę z rodziną poprzez bieżące diagnozowanie problemów, opracowywanie i realizację planu pomocy w indywidualnych przypadkach oraz monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Spodziewanym efektem Programu jest polepszenie sytuacji rodziny poprzez zapobieganie pojawianiu się problemów, minimalizowanie negatywnych zachowań oraz dalszy rozwój systemu wspierania rodziny.

Tabela 13. Działania planowane do realizacji w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Nazwa działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźniki monitorujące	Efekty przeprowadzonych działań
Rozwijanie systemu poradnictwa specjalistycznego	MOPS Chełmno Punkt Konsultacyjny	2024-2026	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia (25)	Wzrost liczby rodzin objętych wsparciem poradnictwa
Tworzenie grupy wsparcia dla rodzin "Klubik rodzinny" w celu aktywizacji rodziców	MOPS Chełmno	2024-2026	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia (15)	Wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych
Wsparcie rodzin w formie asystenta	MOPS Chełmno	2024-2026	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia (15)	Wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, pozostawanie dzieci w rodzinach biologicznych, wzrost samodzielności
Organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci	MOPS Chełmno/ Organizacje pozarządowe/parafie	2024-2026	Liczba dzieci korzystających z form wypoczynku (50)	Poprawa jakości życia
Realizacja zadań-Karta Dużej Rodziny	Podmioty uczestniczące w realizacji programu	2024-2026	Liczba rodzin korzystających z karty (430)	Poprawa jakości życia
Pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie, praca socjalna	MOPS Chełmno	2024-2026	Liczba rodzin korzystających z pomocy (200)	Poprawa jakości życia, bezpieczeństwo socjalne
Wsparcie pedagogiczne, psychologiczne, socjoterapeutyczne	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, świetlice dla dzieci/placówki oświatowe/Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna	2024-2026	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia (80)	Zapewnienie opieki i wychowania, edukacji, profilaktyka
Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy w rodzinie	Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie/ Poradnia "Promyk"	2024-2026	Liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy (20)	Łagodzenie skutków przemocy domowej
Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	Podmioty uczestniczące w realizacji programu	2024-2026	Liczba zorganizowanych spotkań (15)	Poprawa współpracy, wymiana informacji, edukacja
Działania na rzecz integracji rodzin (festyny, spotkania okolicznościowe, pikniki)	MOPS Chełmno / Organizacje pozarządowe	2024-2026	Liczba zorganizowanych spotkań (15)	Poprawa jakości życia, integracja
Edukacja i poradnictwo dla osób uzależnionych	MOPS Punkt Konsultacyjny	2024-2026	Liczba osób objętych wsparciem (15)	Poprawa zdrowia, zwiększenie świadomości w zakresie uzależnień

Źródło: MOPS Chełmno

Planowane do podjęcia działania stanowią kontynuację realizowanych dotychczas zadań na rzecz rodzin z terenu Miasta Chełmno. W ostatnich latach podejmowano działania z zakresu:

- zwiększania dostępności do usług społecznych;
- zwiększania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych;
- wspierania rodzin w formie asystenta;
- poprawy jakości życia poprzez pomoc finansową, rzeczową, dożywianie;
- realizacji zadań w ramach Karty Dużej Rodziny;
- organizowania czasu wolnego dzieci;
- wsparcia psychologicznego, socjoterapeutycznego oraz pomocy w przezwyciężaniu problemu przemocy w rodzinie;
- profilaktyka uzależnień w tym behawioralnych.

4.2. Przewidywane efekty działań

Realizacja zaplanowanych działań w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 umożliwi osiągnięcie następujących efektów:

- poprawę jakości życia osób z rodzin dysfunkcyjnych oraz wzrost bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i zwiększenie samodzielności rodzin;
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej i pozostawianie dzieci w rodzinach biologicznych;
- przezwyciężanie problemu przemocy w rodzinie i łagodzenie jej skutków;
- zwiększanie poczucia bezpieczeństwa dziecka;
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia rodzin;
- ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego.

4.3. Adresaci i realizatorzy Programu

Program skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie Miasta Chełmno, w szczególności rodzin dysfunkcyjnych, mających problemy z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Za realizację Programu odpowiedzialne będą następujące podmioty i instytucje:

- Gmina Miasto Chełmno
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmnie
- Miejski Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy Domowej
- Miejski Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień

- Placówki oświatowe, świetlice dla dzieci na terenie Miasta
- Organizacje pozarządowe

Poza wsparciem wyżej wymienionych instytucji, praca na rzecz rodzin i dzieci powinna być realizowana w oparciu o zaangażowanie własne rodziny, w tym bliższych i dalszych krewnych.

4.4. Finansowanie Programu

Realizacja określonych celów i działań w ramach Programu nastąpi przy wykorzystaniu głównie środków finansowych pochodzących z budżetu Miasta Chełmno, ale także środków z budżetu Państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z źródeł zewnętrznych, w tym dotacji UE.

5. Monitoring Programu

Monitoring Programu polegać będzie na zbieraniu informacji dotyczących realizowanych zadań, potrzeb i efektów stanowiących podstawę do planowania działań na lata następne. Bieżące monitorowanie realizacji założeń Programu umożliwi z jednej strony ocenę oczekiwanych efektów przyjętych zadań, jak i ewentualne uzupełnienie planowanych działań. Oceny tej dokonywać będą pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmnie. Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sprawozdanie z realizacji w danym roku zadań z zakresu wspierania rodziny oraz bieżące zapotrzebowanie będzie przedkładane Radzie Miasta Chełmna w terminie do 31 marca każdego roku.

Monitorowanie realizacji Programu będzie odbywać się za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba rodzin korzystających ze wsparcia
- Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku
- Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny
- Liczba dzieci korzystających ze wsparcia w formie dożywiania
- Liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy w oparciu o prowadzone NK
- Liczba zorganizowanych spotkań zespołów ds. rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.

6. Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Struktura powierzchni Miasta Chełmno.....	6
Tabela 2. Liczba mieszkańców Miasta Chełmno w latach 2020-2022.....	10
Tabela 3. Struktura demograficzna mieszkańców Miasta Chełmno w latach 2020-2022 w podziale na kobiety i mężczyzn.....	11
Tabela 4. Liczba bezrobotnych mieszkańców Chełmna w latach 2020-2022.....	11
Tabela 5. Liczba osób i rodzin objętych wsparciem w latach 2020-2022.....	11
Tabela 6. Powody udzielania pomocy i wsparcia w latach 2020-2022.....	12
Tabela 7. Przyznane zasiłki mieszkańcom Chełmna w latach 2020-2022.....	15
Tabela 8. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych wypłacone w latach 2020-2022.....	15
Tabela 9. Świadczenia pielęgnacyjne wypłacone w latach 2020-2022.....	16
Tabela 10. Pozostałe świadczenia wypłacone w latach 2020-2022.....	17
Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne w latach 2020-2022.....	18
Tabela 12. Cele szczegółowe i kierunki działań.....	20
Tabela 13. Działania planowane do realizacji w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026.....	23
Rysunek 1. Położenie Miasta Chełmno na tle powiatu chełmińskiego.....	6
Wykres 1. Jakie działania na rzecz wspierania rodziny powinny być podejmowane na terenie Miasta Chełmno, mając na uwadze występujące problemy i potrzeby ?.....	10
Wykres 2. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Chełmna w 2022 r.....	14
Wykres 3. Z jakimi problemami spotykają się Państwo jako instytucja działająca na rzecz dzieci i rodziny na terenie Miasta Chełmno ?.....	19
Wykres 4. Z jakimi potrzebami rodzin na terenie Miasta Chełmno spotykacie się Państwo jako instytucja działająca na rzecz dzieci i rodziny w największym stopniu ?.....	19
Wykres 5. Jakie działania realizują Państwo na rzecz wsparcia dzieci i rodzin?	20